

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

9. An ieiuniorum diebus semel tantum comedendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Summa, verbo, ieiunium capite primo, non improbat, Armet. ieiunium num. 12. Sic etiam paulo maior est refectiuncula, qua uti solent profani homines, quam sit ea, qua uiuntur Monachi, & reliqui Religiosi viri.

Caput IX.

An ieiuniorum diebus semel tantum comedendum.

Primo queritur, An sic iure cautum, ne in die Ieiunij sepius quam semel tantum modo comedatur. Quidam arbitrantur, id nullo iure esse constitutum, sed tantum consuetudine, & vsu introductum. Innocent. in cap. 1. de Observation. ieiunior. Consuetudine, ait, semel tantum in diebus ieiuniorum, edimus, ubi nihil de iure dixit. Panormitanus in Rubric. de Obseruat. ieiunior. primò videtur asserere id esse iure cautum. Nam in e. Quadragesima de consecra. dist. 5. Dies dominici, inquit, in Quadragesima sunt à ieiunijs subtrahiti: in ceteris verò Quadragesima diebus ieiunium seruamus. Sed hæc, ait Panormit. differentia non est, nisi quia in Dominicis diebus nò semel tantum comedimus, cum tamen non alijs cibis, præterquam Quadragenario ieiunio conuenientibus vratur. Ergo in ceteris diebus ideo ieiunium seruamus, quia semel tantum edimus: ac proinde dominici dies in Quadragesima non qualitate ciborum, sed numero epulationum à ceteris feceruntur. Enim uerò hoc Panormitani argumentum, vt Gabriel in 4. dist. 16. quæst. 3. art. 3. dub. 1. animaduertit, satis firmum non est: quia poterat esse horum dierum discrimen, quod in diebus Dominicis Quadragesima liberum fuisset cuique, toties pisces edere, quoties uoluisset, in alijs uerò diebus non item, sed bis tantummodo: aut fortè, quòd tunc uide licet diebus Dominicis carnes ederentur, non autem in alijs diebus. Quare probabilius alij plerique tradiderunt, vt Syluester *verb. Ieiunium quæstio. 3.* expressim quidem iure communi canonico cautum non esse, vt in diebus ieiuniorum semel tantum comedatur; consuetudo tamen, quæ est optima legum interpretis, habet, vt in die ieiunij, prandere non liceat, sed tantum cenare. Quare uerum est id, quod Innocentius, & Abbas annotarunt, vt qui urbanitatis, & honoris gratia cibos præstant dominis ac Principibus ad mensam apponendos, ieiunium non soluant: sicut nec ij, qui necessitatis utilitatisue causa id præstant officium, cum ægrotis inferuiunt: ne cibi illis minus benè & aptè parati ministrentur: Item ij, qui parum cibi capiunt ante prandium, vt inter prandendum interim dum ceteri pascuntur elcis, aliquid de more, intenta, & clara voce legant: potius enim id tantillum ad medendum necessitati, quam ad nutriendum corpus sumitur. Querat aliquis, an qui ex urbanitate quadam, vt non raro euenit, vel rogatus ab amico cibi aliquid capit, ieiunium uolet? Refert Medina in sua *Instrukione confessor. lib. 1. cap. 14. §. 10.* Franciscum Vigoriam sensisse, absque ullo peccato id fieri posse, cui ipse quoque assensit. Neque quæstio est de eo, qui modicum quid sumit ad se reficiendum, ac proinde cum pro nihilo habeatur, lethalem culpam contrahere minimè creditur: sed queritur

an saltem in ueniam culpam incidat, qui solum amici causa cibum modicum sumit, ne inurbanè esse videatur. Mihi uerius uidetur, cum ueniam culpa minimè liberari, nisi per ignorantiam obligationemue bona fide id faceret. neque enim nulla alioqui est, & legitima peccati excusatio, si causa amici ieiunium ex parte soluas, & pecces leuiter. Palud. in 4. d. 15. q. 4. ar. 2. Et ibidem Richar. q. 3. art. 4. Antonin. 2. Par. tit. 6. cap. 2. §. 6. Caiet. 2. 2. q. 147. art. 3. & in Sum. Ieiunium Syluest. eod. verbo. q. 3. Nauarr. in Man. cap. 21. m. 13. Sed quid de eo iudicandum, qui dum prandet, uocatus ab aliquo, surgit à mensa, & prandium interimit, ac deinde resumat, ieiunium ne infringit? Respondeo, uicium id prædium iudicari, quoties quis illud interimit animo, & uoluntate statim resumendi; dummodo tamen magnum, & notabile temporis spatium non sit interiectum. Fit enim intermissio causa negotij subitò occurrentis. Caiet. in summa. ieiunium. cap. 1. Si queras, quanta interruptio temporis impedit, ne uicium epulatio censeatur. Respondeo Mai. 4. d. 15. q. 3. §. contra conclus. id arbitrio boni uiri iudicandū esse. habenda est ratio negotij, ob quod interrumpitur prandium, & temporis, & loci, & animi etiam quo à prandio desistimus illud repetitur, aut non amplius ad id rediatur.

Secundò queritur, An qui ieiunij præceptum perumpit, eo quod secundò comedat, toties deinde peccet, quoties eo die post fecendam cibi sumptionem comederit? Idem est ac si queratur, An si tertio, quarto, & quinto edat, denique peccato commaculet? Duæ sunt opinionones, quarum una affirmat, eamque tuetur Ioannes à Neapoli oriundus. Maior. in 4. dist. 15. quæst. 6. Medina *uult. de ieiunio q. 5.* Couarru. lib. 4. varia. resolu. ca. 20. num. 13. quorum prima, & præcipua hæc est ratio, quod ieiunij præceptum inter ea computatur, quæ aliquid fieri prohibent. Nam idem est præcipere, vt semel tantum in die comedas, ac prohibere, ne sepius quam semel edas: sed quæ hoc modo præcepta sunt semper seruari debent. Ergo sicut non solum peccat qui primum furtum, vel adulterium admittit, sed etiam qui secundum, tertium, & sic deinceps: ita etiam non solum legem ieiunij perfringit, qui secundò comedat, sed etiam qui tertio, quarto, & deinceps. Deinde qui post votum perpetuæ continentie matrimonium contrahit, toties peccat, quoties coniugale debitum exigit: & qui certo die se non bibitarum uinum, aut non elurum carnes promittit, toties delinquit, quoties eo die aut uinū bibit, aut carnes edit. Item, sacerdos, qui citra facultatem sibi datam, & iustam causam sepius eodem die rem diuinam facit, tot peccata committit, quot sacrificia post primum facit, & offert. ergo pari etiam ratione toties quis se peccato obstringit, quoties post primam refectiorem, uicitur alia. Postremo sicut lex ieiunij prohibet caribus uelci, sic etiam sepius quam semel edere: ergo quemadmodum toties legem ieiunij labefaciat, quoties quis in Quadragenarij ieiunij die carnes edit, aut oua, butyrum, aut caseum: eodem modo toties quis ieiunium soluit, quoties comedit postquam semel corpus cibo refecit.

Secunda sententia docet ieiunium minimè uiolari, nisi cum secundò quis edit. Sic Durandus

in 4. dist. 15. q. 11. Palud. ibidem q. 4. art. 5. Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. ar. 3. dab. 5. Caiet. secunda secunda, quest. 146. ar. 5. Angel. Ieiunium q. 22. Sylu. ieiunium quest. 8. vers. quartum. Rosel. Ieiunium num. 4. Tabien. Ieiunium q. 9. ex Antonino Part. 2. tit. 6. cap. 2. §. 9. Sic Armil. Ieiunium nu. 14. Nauar. co. 27. nu. 15. quam sententiam his illi argumentis confirmant. Primum est: Si cui præceptum esset, ne vas aliquod frangeret, aut ne præfixam metam transfileret: vbi vas semel confregit, aut præfixam sibi transferit metam, eodem recidit, an in multas partes cōminuat, an in paucas: multis passibus ne, an paucis limitē constitutum præteruolet. At qui secundò edit, & qui vas semel frangit, amplius ieiunium, aut vas integram seruare non potest, ergo etiam si tertio, & quartò comedat quis, minimè ieiunium soluit. Deinde ieiunij lex poenam continet, at eiusmodi leges restringi solent in iure, & mitius intelligi, & explicari, ergo vis illius legis ad quam libet cibi sumptionem protendenda non est. Præterea, si Titio præceptum datum esset, ne Cæium percuteret, certa poena constituta nisi pareret, is eam vnam semel tantum poenam bibere cogeretur, etiam si secundò, tertio, & quartò percuteret. Et si duo. §. vlt. ff. de Arbitris. Qui promisit se sententia arbitri obtemperaturum, certa poena irrogata, si non pareat, primò non obtemperans, in poenam incidit, non amplius. Ad extremum, cum Ecclesia præcipit, ne in ieiunij die amplius quam semel edamus, nihil aliud præcipere creditur, nisi, ne bis comedamus; perinde ac si Titio præceptum esset, ne certum potem, vno passu transfileret, peccaret quidem primo passu, non tamen secundo, aut tertio iterum transfiliens. Sunt qui huius conuentionis solutionem petunt ex legislatoris mente, non ex argumentis peti oportere. Si Ecclesia, inquit, cum ieiunium indicit, prohibet non solum secundam, sed tertiam etiam & quartam cibi sumptionem, tunc alia quælibet à secunda, culpæ tribuitur. Si verò id vnum à nobis Ecclesia requirat, vt semel tantum comedamus, secunda cibi sumptio sola est in vitio, & in culpa. Ceterum id est, quod nos quaerimus: nam de Legislatoris mente disquiratur, num hoc, num illud voluerit, cum præcipit, vt in die ieiunij semel, non sepius comedamus.

Ego probabiliorē iudico secundam sententiam, tum quia benignior & mitior est, tum quod magis communi consuetudini consentanea esse videatur. Nemo enim, dum se violasse legem ieiunij cōfiteretur, apud sacerdotem, interrogari solet, ut ne, an quater, an bis tantum illo die cibum sumperit; cum tamen alioqui perquirendum foret, si singule corporis refectiones culpæ, & vitio tribuerentur.

Argumenta verò oppositæ opinionis facili negotio diluuntur. Etenim præcepta Decalogi, quæ aliquid fieri prohibent, id vetant quod est per se malum: quare toties peccatur, quoties id mali committitur. Rursus votum non bibendi vinum, vel non accedendi ad foeminam, & præceptum non amplius quam semel in die sacrificandi Deo, absolute & simpliciter negationem continet: at ieiunij præceptum in die semel tantum edendi, negationem quidem habet, non simpliciter, sed finitam & certam, ne scilicet bis comedamus.

Tertio queritur, An qui est lege ieiunij per Pontificis priuilegium ex parte solutus, nimirum, vt in die ieiunij amplius quam semel comedat, eo ipso sit ex toto solutus lege ieiunij, ita vt tuta conscientia possit sepius quam bis edere cibos, quibus vti solemus in ieiuniorum diebus. Duplex est opinio, vna affirmat, altera negat. Primam sequuntur Caietanus 2.2. quest. 146. art. 7. versicul. in eodem articulo, in responsione ad vltimum. Nauar. in Man. cap. 21. num. 22. & alij, qui, vt vidimus in superiori quaestione, tradiderunt in secunda tantum cibi sumptione peccatum admitti, non in alijs. Quo fit, vt si Titio sit priuilegium datum, vt in die ieiunij bis edat, eo ipso sit ei liberum tertio, quarto, & sepius, si voluerit, comedere. Medina verò Trañ. de Ieiunio quest. 5. & alij secunda opinionis auctores, qui senserunt, non solum secunda cibi sumptione, sed etiam tertia, & quarta ieiunium violari, censent quoque, si cui sit concessa facultas amplius quidem, quam semel edendi, posse quidem tuta conscientia secundò comedere, non tamen tertio, & quarto, & quoties voluerit: quoniam tamen beneficio Pontificis bis comedere queat, adhuc tamen potest ieiunium seruare, à cibus tertio abstinendo. Sciendum est, vnam esse omnium sententiam, si cui potestas à Romano Pontifice facta sit, sepius quam semel edendi in die Quadragenarij ieiunij, non continuò illi esse concessum, vt carnibus vescatur, aut ouis, & alijs, quæ originem trahunt à carnibus: & proinde talis solutus est lege ieiunij, quod attinet ad numerum epulationum, non quòd ad qualitatem ciborum. Nam similiter in diebus Dominicis Quadragesimæ prandemus, & cœnamus, at non nisi piscibus vtimur. Eodem quoque tempore rustici ac ceteri opifices laborantes, iure bis aut ter quotidie comedunt, sed non nisi cibos iure permisso. Quæstio igitur in eo versatur, An qui auctoritate Pontificij priuilegium potest tantum semel edere, videlicet cibos iure concessos, possit eo ipso ter, & quater absque vlla ieiunij violatione comedere? Et in hoc præfatæ sententiæ dissentiunt. Et prima videtur esse probabilior, quia, vt superiori quaestione iam dixi, verisimilius opinantur, qui censent ieiunij legem secunda tantum cibi, scilicet piscium sumptione violari, non tertia. Et communis vsus hoc habet, vt is, cui conceditur legitima auctoritate, vt possit amplius quam semel cibos iure permisso edere, intelligatur ieiunij præcepto solutus, hoc sensu, vt etiam tertio, & quarto eidem cibis vti queat, dummodo non vescatur escis in diebus quadragenarij ieiunij prohibitis: vnde qui die Dominico ter, aut quater comederet pisces, contra ieiunij legem non ageret. Sic etiam opifices, qui ob laborem diurnum ieiunij lege, & præcepto liberi ac soluti sunt, quamuis ter, aut quater piscibus vescantur, nihil contra ieiunij mandatum faciunt: ergo quamuis piscibus vescantur, si tamen prandemus, & cœnamus, ieiunium non agimus, alioqui enim ieiunium etiam in diebus Dominicis seruare diceretur,
in quibus bis pisces
edimus.
(:)